

Deixem mai de ser joves? Perspectives sobre la vaguetat

SERGI OMS SARDANS

Universitat de Barcelona

Departament de Lògica, Història i Filosofia de la Ciència
Montalegre, 6
08001 Barcelona
oms.sergi@gmail.com

Article rebut el 2 de juliol de 2014 i acceptat l'1 d'octubre de 2014

Resum: Moltes de les expressions de les llengües que fem servir cada dia són vagues. Això implica que alguns principis lògics o de sentit comú que semblen obvis i perfectament establerts són, en realitat, falsos. Altrament, ens veuríem obligats a acceptar afirmacions tan absurdes com ara que una persona de 90 anys és jove, o que algú que només té un euro és ric. Això és el que es coneix com la *paradoxa Sorites*. En aquest treball mirarem d'esbrinar què vol dir que una expressió sigui vague i quina relació hi ha entre la vaguetat i la paradoxa *Sorites*. Presentarem dues perspectives respecte a l'origen de la vaguetat, el *Supervaluacionisme* i l'*Epistemicisme*. Veurem com donen resposta a la paradoxa *Sorites*, quin és l'origen de la vaguetat segons cadascuna d'elles i com determinen quin ha de ser el valor de veritat d'enunciats que atribueixen predicats vagues al que anomenarem *casos dubtosos*; casos davant dels quals no sabem dir si el predicat en qüestió s'aplica o no.

Paraules clau: vaguetat, casos dubtosos, Supervaluacionisme, Epistemicisme, paradoxa *Sorites*.

Will we be forever young? Perspectives on Vagueness

Abstract: Most of the expressions in our everyday languages are vague. This fact implies that some of the principles of logic or of common sense that we regard as obvious and very well established are, in fact, false. Otherwise, we would be forced to accept such absurd claims as that anyone who is 90 years old is young, or that someone who has just one euro is rich. This is known as the *Sorites* paradox. In this essay we will try to clarify what it means that some expression is vague, and what is the relationship between vagueness and the *Sorites* paradox. We will present two different perspectives about the source of vagueness, *Supervaluationism* and *Epistemicism*. We will describe how each of these theories try to deal with *Sorites* paradox, and what each of them has to say about what the origin or source of vagueness is. We will also see what each of these theories has to say regarding the truth value of a sentence where we attribute a vague predicate to an individual that is a *borderline case*; that is, an individual regarding whom we are unable to say whether it falls under the predicate or not.

Key words: vagueness, borderline cases, Supervaluationism, Epistemicism, *Sorites* paradox.

1/ Introducció. La paradoxa *Sorites*

Un noi o una noia de 15 anys són joves, d'això no n'hi ha cap dubte. A més, si algú és jove, una petita diferència de temps de, diguem, un minut, no farà que deixi de ser jove. Així, si una persona de 15 anys és jove, una persona de 15 anys i un minut també és jove. I per la mateixa raó, algú de 15 anys i dos minuts també és jove. Ara bé, de minut en minut, podem arribar a qualsevol edat que vulguem; en particular, per exemple, als 100 anys i podem concloure, així, que un ésser humà de cent anys és jove. Per tant, benvolgut lector, acabem de mostrar que, tinguis l'edat que tinguis, ets jove.

Per desgràcia, la mateixa línia d'argumentació es pot fer servir per a mostrar que, tinguis l'edat que tinguis, ets vell. Ja que, sens dubte, algú que tingui 100 anys és vell i, com abans, si algú és vell, un minut menys no farà que deixi de ser-ho. O sigui que, altra vegada, si una persona de 100 anys és vella, també ho és una persona de 99 anys i 525.599 minuts (és a dir, una persona a qui li falta un minut per a tenir 100 anys). Però de minut en minut, podem arribar, com abans, a qualsevol edat; en particular, als 15 anys i concloure, així, que algú de 15 anys és vell. Per tant, tinguis l'edat que tinguis, ets vell.

Aquests dos arguments que acabem de veure són versions d'una paradoxa que es coneix ja des del temps dels grecs clàssics i que s'acostuma a anomenar «Paradoxa *Sorites*». El mot «*Sorites*» prové del grec «*Soros*», que vol dir «munt»; la idea és que fàcilment podem reproduir els arguments anteriors fent servir, en comptes dels conceptes de joventut o de vellesa, el concepte de munt de, per exemple, sorra; ja que, 10.000 grans de sorra clarament constitueixen un munt de sorra i, a més, un gra de sorra més o menys no hauria de transformar quelcom que és un munt de sorra en quelcom que no ho és. Així, seguint la línia de raonament que hem vist en els arguments anteriors, podem concloure que un sol gra de sorra és un munt de sorra.

Els arguments de tipus *Sorites* com els que acabem de veure són, com ja hem dit, exemples de paradoxes. Una paradoxa s'acostuma a definir com un argument lògicament vàlid amb premisses vertaderes i conclusió falsa; el problema és que això és simplement impossible: qualsevol argument lògicament vàlid que tingui les premisses vertaderes ha de tenir, necessàriament, la conclusió vertadera, ja que els arguments lògicament vàlids es caracteritzen, precisament, per preservar la veritat de forma necessària des de les premisses a la conclusió. És per això que, pròpiament, cal definir una paradoxa com un argument aparentment vàlid amb premisses aparentment vertaderes i una conclusió aparentment falsa. Generalment, s'entén que trobar la solució a una paradoxa consisteix en identificar quina d'aquestes coses aparents són, en realitat, falses. Així, trobar una solució a una paradoxa consisteix en oferir alguna de les següents opcions: o bé l'argument no és vàlid; o bé alguna de les premisses no és, de fet, vertadera; o, finalment, la conclusió no és falsa.

Les formulacions de la paradoxa *Sorites* acostumen a tenir la següent forma:

Fa_1 ,
 Si Fa_1 , aleshores Fa_2 ,
 Si Fa_2 , aleshores Fa_3 ,
 ...
 Si Fa_{n-1} , aleshores Fa_n .

Per tant, Fa_n .

On « F » refereix a és un predicat (en el primer exemple que hem vist, seria el predicat «jove»), per a cada n , « a_n » refereix a un objecte (en particular, un noi o una noia de 15 anys quan n és 1), i « Fa_n » vol dir que l'objecte a_n té la propietat F .

L'exemple que hem vist en el primer paràgraf d'aquest treball s'hauria de formular, doncs, així:

Una persona de 15 anys és jove,
 Si una persona de 15 anys és jove, també ho és una de 15 anys i un minut,
 Si una persona de 15 anys i un minut és jove, també ho és una de 15 anys i dos minuts,
 ...
 Si una persona de 99 anys i 525.599 minuts és jove, també ho és una de 100 anys.

Per tant, una persona de 100 anys és jove.

Cal tenir en compte, però, que no qualsevol argument d'aquesta forma és una paradoxa en el sentit que hem vist abans. Per tal que ho sigui, l'argument ha de complir les condicions següents:

(i) La sèrie a_1, a_2, \dots, a_n ha d'estar ordenada. En l'exemple del primer paràgraf la sèrie estava formada per persones ordenades per edat, desde la més jove a la més gran, separades per una diferència d'un minut d'edat entre elles.

(ii) El predicat F ha de ser vertader (almenys aparentment) de l'objecte a_1 . En el nostre cas, és veritat que una persona de 15 anys és jove.

(iii) El predicat F ha de ser fals (almenys aparentment) de l'objecte a_n . Així, és fals que algú sigui jove amb 100 anys.

(iv) Totes les parelles d'objectes contigus en la sèrie a_1, a_2, \dots, a_n han de ser indiscriminables respecte a l'aplicació del predicat F . En el nostre cas aquesta condició es compleix, ja que, si agafem dos objectes contigus en la sèrie (és a dir, dues persones que es diferencien respecte a l'edat només per un minut), ambdós són indiscriminables respecte a l'aplicació del predicat; és a dir, si qualsevol dels dos és jove, l'altre també ho és.

Aquesta última característica que han de complir els predicats involucrats en la formulació de la paradoxa *Sorites* fou descrita per Crispin Wright mitjançant el concepte de tolerància¹:

«[T]robem la característica d'una certa tolerància en els conceptes [...] involucrats, una noció d'un grau de variació massa petit per marcar la diferència. Hi ha graus de variació respecte a la mida, maduresa o color que no són suficients per a alterar la justícia amb la qual cert predicat de mida, maduresa o color s'aplica» (Wright, 1975: 333).

La possibilitat de construir la paradoxa *Sorites*, d'una banda, i la tolerància, de l'altra, es poden usar per a caracteritzar els predicats vagues; així, un predicat és vague quan refereix a un concepte *tolerant* en el sentit de Wright i quan ens permet construir un *argument paradoxal* (aparentment vàlid, amb premisses aparentment vertaderes i conclusió aparentment falsa) de tipus *Sorites*.

Una altra de les característiques dels predicats vagues (per alguns autors com, per exemple, el filòsof britànic Paul Horwich, l'única) és l'existència de casos dubtosos: un objecte *a* és un cas dubtós d'un predicat *F* quan tenim la tendència a ser reticents a acceptar tant que *a* és *F* com que *a* no és *F*. A més, som conscients que cap investigació —ni conceptual ni empírica— pot ajudar a decidir si *a* és *F* o no; no és una qüestió de reflexionar més sobre els conceptes involucrats ni tampoc de prendre més o menys mesures dels trets rellevants del cas dubtós en qüestió. Així, per exemple, davant d'algunes persones no sabríem dir si són altes o no i no ens sembla que hi hagi res en el concepte d'alt o en el fet de mesurar amb més o menys exactitud el subjecte en qüestió que ens ajudi a decidir si és alt o no. Aquestes persones són casos dubtosos del predicat «alt».

Ara ja ens podem fer una idea de quins predicats són vagues: «jove», «vell», «munt», «alt», «baix», «ric», «calb», «vermell», «simpàtic»,... I també ens podem adonar que, de fet, una gran part dels predicats que usem en les llengües que fem servir cada dia són vagues i que, per tant, els llenguatges que utilitzem diàriament estan plens d'expressions vagues en el sentit que acabem d'exposar. La paradoxa *Sorites* posa de manifest, doncs, que la manera com usem una gran quantitat de les expressions del llenguatge natural ens porten, de fet, a situacions inconsistentes; és a dir, ens porten a acceptar un enunciat i la seva negació. Així, per exemple, l'argument del primer paràgraf (que es basa en intuïcions donades pel significat de «jove») ens porta a acceptar que una persona de 100 anys és jove i, d'altra banda, el mateix significat de «jove» en porta a acceptar que una persona de 100 anys no és jove; per tant, ens veiem obligats a acceptar que un ésser humà de 100 anys és jove i no

1. Les traduccions són de l'autor.

ho és, la qual cosa és una contradicció. Això ha torbat i encuriósit els filòsofs ja des de la Grècia antiga.

En les seccions que venen a continuació analitzarem dues perspectives respecte del problema de la vaguetat: el *Superavaluacionisme* i l'*Epistemicisme*. Ambdues pretenen donar resposta a la paradoxa *Sorites*, assenyalar quin és l'origen de la vaguetat i analitzar quin ha de ser el valor de veritat d'enunciats que atribueixen predicats vagues a casos dubtosos.

2/ Superavaluacionisme

Segons el Superavaluacionisme (defensat per primera vegada per Fine (1975)) la vaguetat té el seu origen en el llenguatge.

Els casos dubtosos són casos en els quals ni el predicat ni la seva negació s'apliquen de forma clara. Aleshores, els enunciats que en resulten no tenen valor de veritat; no són ni vertaders ni falsos. Això vol dir que el *Principi de Bivalència* (segons el qual tot enunciat és o bé vertader o bé fals) falla; els enunciats que assignen predicats vagues a casos dubtosos en són un contraexemple ja que, com hem dit, no són ni vertaders ni falsos. Una de les propietats sorprenents del Superavaluacionisme és que, malgrat oferir contraexemples al *Principi de Bivalència*, sí que permet preservar un altre principi lògic que hi està molt relacionat: la *Llei del Terç Exclòs*. Segons aquesta llei, qualsevol enunciat de la forma A o no A és sempre vertader. Per tal d'entendre per què això és així, cal veure com el Superavaluacionisme assigna valors de veritat a enunciats compostos: enunciats formats a partir d'altres enunciats i expressions lògiques, com ara la conjunció (A i B), la disjunció (A o B) o el condicional (*si* A aleshores B).

Per tal d'avaluar enunciats compostos, el Superavaluacionisme usa la noció de *precisió*. Pensem, per exemple, en un predicat vague com ara «jove»; hi ha moltes maneres possibles de fer aquest predicat precís; així, podem decidir que el límit que separa les persones que són joves de les que no és just als 28 anys, però també podem posar aquest límit als 28 anys i 3 dies, o també als 29 anys i 240 dies,... La idea és que hi ha moltes maneres de fer precís un predicat vague i que, a més, no tenim cap raó per preferir-ne una sobre les altres. Les precisions són maneres de fer els predicats vagues precisos (en el sentit que acabem de veure) que, a més, cal que siguin *completes* i *admissibles*, en el sentit que exposarem tot seguit.

Que siguin completes vol dir que decideixen tots els casos; és a dir, que marquen un límit precís entre els objectes als quals es pot aplicar el predicat en qüestió i els que no; una precisió de, per exemple, «ric», permet saber, per a cada ésser humà, si és ric o no.

Que les precisions siguin admissibles vol dir que no contradiuen les intuïcions que tenim respecte dels predicats que fan precisos. Pensem, per exem-

ple, en el predicat vague «calb». Hi ha éssers humans que, clarament, són calbs (per exemple els que no tenen cap cabell) i, per tant, cap precisió acceptable del terme «calb» pot fer que, algú sobre qui estiguem disposats a dir que és un cas clar de persona calba, no compti com a persona calba. Hi ha altres intuïcions que les precisions, per tal de ser admissibles, han de complir; suposem que la Cristina i el Guillem són casos dubtosos del predicat «alt», és a dir, davant les preguntes «És la Cristina alta?» i «És el Guillem alt?» no sabríem què respondre, ja que no sabríem dir si el predicat s'aplica o no a la Cristina i al Guillem. Suposem, a més, que la Cristina és més alta que el Guillem. Aleshores, les nostres intuïcions respecte al significat de l'expressió «alt» són tals que ens fan acceptar que, si el Guillem és alt, també ho es la Cristina; així doncs, en aquesta situació que acabem de descriure, qualsevol manera de fer precís el predicat «alt» que faci fals l'enunciat «Si el Guillem és alt, també ho és la Cristina» no serà admissible.

En la semàntica superavaluacionista, un enunciat és vertader quan és vertader en totes les seves precisions i és fals quan no és vertader en cap precisió. La idea és que els enunciats que són vertaders ho són independentment de com fem precisos els predicats vagues que hi apareixen; tant se val on posem el límit entre els casos als quals el predicat s'aplica i els casos als quals no s'aplica, els enunciats vertaders ho seran igualment.

Posem per cas que la Marina és un cas dubtós del predicat «ric»; l'enunciat «La Marina és rica» serà vertader en algunes precisions i fals en altres, ja que, precisament el fet que la Marina sigui un cas dubtós de «ric» fa que puguem fer precís aquest predicat de tal forma que la Marina compti com una persona rica i també que el puguem fer precís de tal forma que la Marina compti com una persona que no és rica. I en ambdós casos ho podem fer sense contradir cap de les intuïcions que tenim respecte a l'expressió «ric». Així doncs, com que l'enunciat «La Marina és rica» és vertader en algunes precisions de «ric» i fals en altres, podem concloure que aquest enunciat no és vertader ni fals². Així doncs, com ja hem dit, el *Principi de Bivalència* falla.

Ara bé, fixem-nos en l'enunciat «La Marina és rica o no ho és»; si reflexionem una mica respecte la noció de precisió ens adonarem que, posem on posem el límit entre les persones que són riques i les que no, sempre, en cada manera de fer precisa l'expressió «ric», l'enunciat «La Marina és rica o no ho és» serà vertader, ja que, en cada precisió de «ric» la Marina comptarà com

2. És important notar que hi ha una diferència entre la noció de veritat, diguem, *simpliciter* (aquesta és la noció que ens interessa quan ens preguntem si un determinat enunciat és vertader o no) i la noció de veritat en una precisió (noció que, de fet, és un recurs tècnic que usen els superavaluacionistes per tal d'avaluar els enunciats). Alguns autors superavaluacionistes anomenen la segona «veritat» i la primera «super-veritat».

a rica o no. Així doncs, qualsevol enunciat de la forma *A o no A* (com el que acabem de veure) serà sempre vertader en qualsevol precisió; és a dir, la *Llei del Terç Exclòs* es compleix.

2.1/ Solució de la paradoxa Sorites

El Superavaluacionisme permet, a més, solucionar la paradoxa *Sorites*. Recordem que una de les maneres de resoldre una paradoxa és mostrar que, de fet, alguna de les seves premisses, malgrat semblar-ho, no és, en realitat, vertadera. Com ja hem vist, les premisses de la paradoxa són, una de la forma Fa_1 (que, recordem, vol dir que l'objecte a_1 té la propietat F) i la resta de la forma *si Fa_m aleshores Fa_{m+1}* (és a dir, si l'objecte a_m té la propietat F , aleshores l'objecte a_{m+1} també la té). Ara bé, com que, en la sèrie d'objectes a_1, a_2, \dots, a_n , F és vertader de l'objecte a_1 i F és fals de l'objecte a_n , tard o d'hora trobarem un objecte, diguem-li a_i , que és el primer cas dubtós de la sèrie. Això vol dir que l'enunciat « Fa_i » no és ni vertader ni fals. I també vol dir que la premissa «si Fa_{i-1} , aleshores Fa_i » no és ni vertadera ni falsa, ja que, en algunes de les precisions tindrà l'antecedent i el conseqüents vertaders (i, per tant, serà vertadera) i en altres tindrà l'antecedent vertader i el conseqüent fals (i, per tant, serà falsa)³. Així, aquesta premissa que acabem d'analitzar no és ni vertadera ni falsa, la qual cosa vol dir que, en particular, no és vertadera (és interessant notar, però, que tampoc és falsa). I això és precisament el que necessitàvem per tal de solucionar la paradoxa *Sorites*; mostrar que alguna de les seves premisses no era vertadera (malgrat semblar-ho).

2.2/ Un desavantatge del Superavaluacionisme

Acabarem aquest secció sobre el Superavaluacionisme amb un dels seus desavantatges. El conjunt de les premisses de la paradoxa *Sorites* que tenen forma de condicional (del tipus *si Fa_m aleshores Fa_{m+1}*) es poden expressar amb una sola premissa, anomenada «premissa inductiva»:

Per a cada i , si Fa_i aleshores Fa_{i+1}

Aquesta premissa, a diferència de les premisses en forma de condicional que no eren vertaderes ni falses (com la que hem vist abans), no només no és vertadera sinó que, a més, és falsa. Per tal de veure per què és falsa hem d'entendre, primer, què diu la premissa inductiva: segons aquesta premissa, per a qualssevol dos objectes contigus de la sèrie, si el primer té la propietat en qüestió, el segon també. Però si pensem en quin és el valor de veritat d'aquesta afirmació a cada precisió, veurem que sempre és falsa, ja que, en

3. Aquesta interpretació del condicional es coneix com a condicional material; segons tal interpretació, un enunciat de la forma *si A aleshores B*, només és fals quan l'antecedent (*A*) és vertader i el conseqüent (*B*) és fals.

cada manera de fer precís el predicat hi ha dos objectes contigus tals que el predicat és vertader del primer però és fals del segon; i això passa perquè en cada manera de fer precís el predicat hi ha un límit precís entre els objectes que tenen la propietat denotada pel predicat i els que no.

Ara bé, si la premissa inductiva és falsa, aleshores la seva negació és veritadera:

Hi ha un i tal que, Fa_i i no Fa_{i+1}

Si no és el cas que per a cada dos objectes contigus, si el primer és F també ho és el segon, aleshores és que hi ha dos objectes contigus tals que el primer és F i el segon no. Però la negació de la premissa inductiva diu que els predicats vagues tenen límits clars i, per tant, que no tenen casos dubtosos, i això és quelcom que el Superavaluacionisme no pot acceptar. Així, l'estratègia que els superavaluacionistes usen per a solucionar la paradoxa *Sorites* té una conseqüència que aquests no estan disposats a acceptar ja que, segons ells, els predicats vagues no tenen límits clars entre els casos als quals s'apliquen i els casos als quals no.

Però el Superavaluacionisme té una resposta a aquest problema; segons els superavaluacionistes cal distingir entre:

1. «Hi ha un i tal que, Fa_i i no Fa_{i+1} » és veritat.
2. Hi ha un i del qual « Fa_i i no Fa_{i+1} » és veritat.

El Superavaluacionisme es compromet amb la veritat d'1 (és a dir, es compromet amb la negació de la premissa inductiva), però no de 2. I, segons el Superavaluacionisme, només 2 captura pròpiament la idea que el predicat F té límits clars entre els objectes que són F i els que no. I podem veure que 2 és fals, ja que no és el cas que hi hagi dos objectes contigus en la sèrie dels quals sigui veritat (és a dir, veritat en totes les formes completes i admissibles de fer precís el predicat) que el primer és F i el segon no; la idea és que en cada precisió hi ha un límit precís entre les coses que són F i les que no (i, per tant, hi ha dos objectes contigus tals que un és F i l'altre no) i, així, 1 és veritat; però el lloc on aquest límit està situat és diferent en cada precisió (i, així, els dos objectes contigus tals que el primer és F i el segon no, són diferents en cada precisió).

El preu que ha de pagar el Superavaluacionisme és que ha de negar la inferència des d'1 fins a 2, ja que admet que 1 és cert però que 2 és fals, inferència que sembla molt natural i que involucra principis bàsics del predicat «veritat»⁴.

4. Aquests principis bàsics els discuteix Elia Zardini en el seu treball «És la veritat una mentida?» d'aquest mateix volum.

3/ L'Epistemicisme

Segons els epistemicistes, la vaguetat és una forma d'ignorància; els predicats vagues tenen límits precisos entre els objectes als quals s'apliquen i els objectes als quals no; la localització d'aquests límits, però, és indeterminada. Els punts de vista epistemicistes es caracteritzen pel fet que aquesta indeterminació no és semàntica, sinó epistèmica; és a dir, no té el seu origen en el llenguatge, sinó en allò que podem conèixer i allò que no; en aquest cas, en la nostra incapacitat per conèixer els límits dels predicats vagues.

Així, l'aplicació d'un predicat vague a un cas dubtós té un valor de veritat definit, és vertadera o falsa, però no podem saber quin; si l'Àlícia és, per exemple, un cas dubtós del predicat «simpàtica», l'enunciat «L'Àlícia és simpàtica», a diferència del que passava amb el Superavaluacionisme, és o bé vertader o bé fals (per tant, el *Principi de Bivalència* es compleix), tot i que, per les raons que veurem a continuació, no podem saber quin dels dos valors de veritat té.

Quina és, doncs, la naturalesa d'aquesta ignorància? La resposta a aquesta pregunta pot variar segons l'autor però, en la defensa més detallada de les tesis epistemicistes que s'ha plantejat fins al moment (la de Williamson (1994)), hi podem trobar una detallada resposta.

Williamson fa servir la idea que una creença vertadera que és vertadera per casualitat, o per sort, no pot ser considerada coneixement: per a saber que *A*, és necessari que la creença en qüestió no s'hagués pogut formar fàcilment en una situació en la qual *A* fos falsa.

Suposem que em pregunto quina alçada té l'arbre que ara mateix estic veient des de la meua finestra; suposem, també, que l'arbre fa 9 metres i 68 centímetres i, finalment, suposem que agafo una escala i un metre, el mesuro, i descobreixo que fa 9 metres i 68 centímetres. Aleshores, diríem que sé que l'arbre fa 9 metres i 68 centímetres. Ara suposem que, en comptes d'agafar una escala i un metre, simplement a ull nu, decideixo que l'arbre fa 9 metres i 68 centímetres d'alçada; aleshores, en aquesta segona situació, no diríem que sé que l'arbre fa 9 metres i 68 centímetres. La idea és que, en la segona situació, si l'arbre hagués mesurat 9 metres i, diguem, 60 centímetres, jo hauria pogut pensar igualment que feia 9 metres i 68 centímetres, mentre que en la primera situació (on agafo l'escala i el metre), no hauria arribat a aquesta conclusió. És a dir, en el segon cas, segons Williamson, no sé que l'arbre fa 9 metres i 68 centímetres ja que podria haver arribat fàcilment a creure que l'arbre mesura això en una situació on no ho mesurés; però això no passa en la primera situació, on sí que podem afirmar que sé quant mesura l'arbre, ja que en una situació on l'arbre mesurés diferent jo també hauria arribat a una conclusió diferent.

Com s'aplica aquesta idea al cas de la vaguetat? Williamson raona de la següent manera.

Primer, cal tenir en compte que, en general, el significat d'una expressió és molt sensible a diferències en el seu ús, diu Williamson. Això passa perquè el significat de les expressions dels llenguatges naturals ve determinat per l'ús que en fem i, per tant, canvis en l'ús impliquen canvis en el significat. Les expressions vagues no en són una excepció; així, petits canvis en l'ús d'un predicat vague impliquen canvis en el significat i, per tant, canvis en quins objectes s'aplica (i en quins no) el predicat en qüestió.

Les consideracions anteriors impliquen, doncs, que el significat d'un predicat vague depèn de circumstàncies que involucren com una comunitat d'usuaris d'una llengua usa el predicat en qüestió i que, per tant, petits canvis en aquests usos impliquen canvis en quins casos dubtosos compten com a objectes als quals s'aplica el predicat i en quins no. Però, aquests petits canvis, defensa Williamson, són sovint indetectables i, així, impedeixen que puguem conèixer els límits exactes dels predicats vagues; la situació en la que ens trobem és semblant a la de l'arbre que hem vist abans, però amb l'afegit que mai podem mesurar amb exactitud quina és l'alçada de l'arbre, ja que això equivaldria a ser capaços de detectar els petits canvis d'ús de les expressions vagues; cosa que, com hem vist, Williamson no creu que sigui possible. Així doncs, els predicats vagues tenen límits perfectament definits entre els objectes als quals s'apliquen i els objectes als quals no, però no podem conèixer aquests límits, ja que vénen determinats per canvis indetectables en l'ús que fem de tals predicats.

L'Epistemicisme resol la paradoxa *Sorites* negant, igual que el Superavaluacionisme, que totes les premisses siguin vertaderes. Si els predicats vagues tenen un límit clar entre els objectes als quals s'apliquen i els objectes als quals no, una de les premisses en forma de condicional serà falsa; concretament, la premissa de la forma *si Fa^m aleshores Fa^{m+1}* on l'objecte de l'antecedent és l'últim al qual s'aplica *F* i l'objecte del conseqüent el primer al qual no s'aplica *F*.

Un dels principals desavantatges de l'Epistemicisme és que sovint ha estat considerat una teoria massa contraintuitiva; costa d'acceptar que un minut o un segon marquin la diferència entre ser jove o no ser-ho. La filòsofa britànica Rosanna Keefe, defensora del Superavaluacionisme, ho ha expressat de la següent manera:

Les teories epistèmiques són avaluades sovint des d'una mirada incrèdula. Molts consideren, o han considerat, que la tesi segons la qual els nostres predicats vagues tenen límits clars no és mereixedora de consideració seriosa (Keefe, 2000: 64).

Tot i així, val a dir que les teories epistemicistes solucionen molts dels problemes plantejats per la vaguetat i que ho fan d'una manera elegant. Això ha fet que les teòriques i els teòrics de la vaguetat s'hagin anat prenent aquestes teories cada vegada més seriosament.

Un altre dels problemes que tenen les teories epistemicistes, més greu que l'anterior, és establir com es determina el límit clar que separa els objectes als quals s'aplica un determinat predicat vague dels objectes als quals no. Cal notar que no sembla gaire plausible afirmar que sigui l'ús que en fem el que determina aquests límits, ja que, precisament, si ens fixem en com usem un predicat vague com, per exemple, el predicat «jove», veiem que el fem servir de tal forma que un minut més o menys no marca la diferència entre ser jove o no ser-ho; no usem els predicats vagues com si tinguessin límits estrictes entre els objectes als quals s'apliquen i els objectes als quals no. Per tant, no sembla que puguem apel·lar a l'ús, que seria el candidat més natural, per tal d'explicar com es determinen els límits precisos que, segons els Epistemicistes, tenen els predicats vagues. Williamson no té més remei que reconèixer que la relació que s'estableix entre l'ús dels predicats vagues i el seu significat és «inavaluable i caòtica» (Williamson, 1994: 209).

4/ Conclusions

Hem vist, doncs, dues perspectives diferents a l'hora d'enfrontar-nos a un fenomen que està molt present en les llengües que usem quotidianament: la vaguetat. Hem vist, també, com aquest fenomen ens pot portar fàcilment a defensar afirmacions contradictòries, cosa que ha preocupat els filòsofs des de l'inici mateix de la filosofia. Aquesta preocupació s'ha articulada, en part, en la recerca de solucions a les anomenades paradoxes *Sorites*, arguments que expliciten el caràcter inconsistent de les regles que governen l'ús dels predicats vagues.

Hem vist com el fenomen de la vaguetat es pot atribuir al llenguatge —a la manera que tenim de descriure el món— o als límits del nostre coneixement. En el primer cas, el Superavaluacionisme usa la noció de precisió per tal de donar resposta a les paradoxes generades pels predicats vagues i, en el segon cas, l'Epistemicisme intenta explicar què fa que no puguem conèixer els límits que els predicats vagues estableixen entre els objectes als quals s'apliquen i els objectes als quals no.

En aquesta breu presentació del problema de la vaguetat hem deixat de veure moltes altres maneres d'abordar-lo. Així, algunes teòriques i teòrics de la vaguetat han defensat postures segons les quals, per exemple, cal acceptar que les regles que governen els predicats vagues són inconsistents o cal distingir entre un nombre infinit de valors de veritat⁵.

Qüestions per a reflexionar

1. Creus que hi ha predicats que no són vagues? En podries donar algun exemple?

2. Encara que no es digui explícitament en el text, creus que l'Epistemicisme valida la *Llei del Terç Exclòs*? És a dir, creus que, segons els epistemicistes, qualsevol enunciat de la forma *A o no A*, és sempre vertader?

3. Creus que és raonable defensar que les regles que governen l'ús dels predicats vagues són, simplement, inconsistents i que, per tant, usem, diàriament, llenguatges inconsistents?

4. Considera el següent argument:

- L'avortament un segon després de la fecundació és moralment acceptable,
 - per a qualsevol nombre n , si l'avortament és moralment acceptable un cop han passat n segons des de la fecundació, també és moralment acceptable un cop han passat $n+1$ segons des de la fecundació.

- Per tant, l'avortament vuit mesos després de la fecundació és moralment acceptable.

I suposa que algú raona de la següent manera: si neguem la segona premissa de l'argument hem d'acceptar que hi ha un moment precís (un límit clar) a partir del qual avortar és quelcom moralment inacceptable. Però qualsevol límit que puguem posar serà arbitrari. Ara bé, com que no poden haver-hi límits arbitraris, no podem negar la segona premissa. Així, com que l'argument és vàlid, a no ser que vulguem acceptar la conclusió, hem de negar la primera premissa.

Creus que aquest argument és un exemple de paradoxa *Sorites*? Si ho és, quin és el predicat vague usat per a construir-la? Què creus que un defensor del Superavaluacionisme podria dir davant d'aquesta situació? I un defensor de l'Epistemicisme?

Referències

- FINE, Kit (1975) «Vagueness, Truth and Logic», *Synthese*, 30: 265-300.
 HORWICH, Paul (1997) «The Nature of Vagueness», *Philosophy and Phenomenological Research*, 57: 929-936.
 KEEFE, Rosanna (2000) *Theories of Vagueness*. Cambridge: Cambridge University Press.
 SORENSEN, Roy (2012) «Vagueness», a Edward N. Zalta (ed.), *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Edició de l'estiu de 2012), <http://plato.stanford.edu/archives/sum2012/entries/vagueness>.
 WILLIAMSON, Timothy (1994) *Vagueness*. Londres: Routledge.

5. Agraeixo els comentaris d'Ambròs Domingo i Josep Macià. Per escriure aquest treball, he gaudit del finançament del *Ministerio de Economía y Competitividad*, projecte «Referència, autorreferència i dades empíriques», FFI2011-25626.

WRIGHT, Crispin (1975) «On the Coherence of Vague Predicates», *Synthese*, 30, 325-65.

WRIGHT, Crispin (2004) «Vagueness: A Fifth Column Approach», a J.C. Beall (ed.), *Liars and Heaps*, Oxford: Oxford University Press, 84-105.